

navenant. (...) De groote invloed, die De Standaard ook na Kuypers verscheiden blijft behouden, is dan ook louter van eenzijdigen aard, namelijk dank zij de medewerking van niet-journalistieke figuren aan de verzorging van de leidinggevende artikelen. Eerst later wordt het initiatief van de aan De Standaard verbonden journalisten meer vrijheid geboden, wordt aan de journalistieke en technische verzorging betere aandacht geschonken en gedurende de laatste jaren voor den oorlog [de Tweede Wereldoorlog] ontstaat een avondblad, dat, naar inhoud, actualiteit en uitgebreidheid, bij een vergelijking met andere bladen, ook als nieuwsblad een niet al te poover figuur slaat.'

De uiteenzetting van Cnossen zou bij oppervlakkige lezing de gedachte kunnen doen rijzen dat hij slechts bevestigt dat de wordingsgang van *De Standaard* in hoofdlijnen overeenstemt met het bekende ontwikkelingspatroon van de confessionele pers, dat Hoogerwerf zo treffend heeft getypeerd met de zinsnede 'van strijdblad tot gezinskrant'.² De goede verstaander zou in Cnossens woorden echter een stil verwijt kunnen beluisteren aan het adres van Kuypers, die door zijn eng begrensde visie op de gewenste betekenis van de journalistiek én door zijn autoritaire stijl van leiding geven, een eerdere uitbouw van de positie van *De Standaard* in de weg zou hebben gestaan.

Dat Kuypers bij *De Standaard* de touwtjes in principe strak in handen wilde houden, vormde op zichzelf genomen geen uitzondering in een tijd waarin Van der Meulen, één van de eerste beoefenaars van de perswetenschap in Nederland, de hoofdredacteur van een krant karakteriseerde als iemand die 'in zijn persoon alle deugden van het heerschen, bevelvoeren en leiden' verenigde.³ Maar dat de voorman der antirevolutionairen, die zich volgens de *Nieuwe Rotterdamsche Courant* 'waarschijnlijk minder dan éénig hoofdredacteur van een Nederlandsch dagblad met den geheelen inhoud zijner courant' bemoeide,⁴ in de beeldvorming naar buiten toe niettemin als eenvoudigweg synoniem met *De Standaard* gold, duidt op een bewust gewilde leiderschapscultus, die de toets der historische kritiek niet kan doorstaan. Al te lang hebben Kuypers geestverwanten ons zicht op *De Standaard* laten verduisteren door de mythe van 'Abraham de Geweldige' (zoals Albert Hahn de antirevolutionaire

2. A. Hoogerwerf, *Van strijdblad tot gezinskrant. Geboorte, groei en gestalte van de protestants-christelijke dag- en nieuwsbladpers in Nederland*, doctoraalscriptie politologie, Vrije Universiteit, Amsterdam z.j. [1957].

3. R. van der Meulen, *De courant, II. Samenstelling en beheer van groote en kleine nieuwsbladen*, (Leiden 1885) 20.

4. *Nieuwe Rotterdamsche Courant*, 31 maart 1897. (Geciteerd in: *Gedenkboek. Opge dragen door het feestcomité aan Prof. Dr. A. Kuypers bij zijn vijfentwintig jarig jubileum als hoofdredacteur van De Standaard*, (Amsterdam 1897) 110-111.